

Nr 7.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 76 och 77 §§ lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes; given Stockholms slott den 30 december 1930.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 76 och 77 §§ lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes.

GUSTAF.

N. Gärde.

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av 76 och 77 §§ lagen den 23 oktober 1914 (nr 325)
om krigsdomstolar och rättegången därstädes.**

Härigenom förordnas, att 76 och 77 §§ lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes skola, 76 § i nedan angiven del, erhålla följande ändrade lydelse:

76 §.

Besvär över krigsöverdomstols — — — — — Konungen.

Besvär över krigshovrättens utslag eller beslut skola ingivas till nedre justitierevisionen före klockan tolv å trettonde dagen från den dag, då utslaget eller beslutet delgavs klaganden, eller, där det blivit offentligen avkunnat, sådant skedde. I mål, vari krigsrätt meddelat utslag eller beslut eller befälhavare ålagt disciplinär bestraffning, vare det dock klaganden tillåtet att i stället inom nämnda tid avlämna sina besvär till den befälhavare, som, enligt vad för varje fall är stadgat, ägt mottaga hos krigshovrätten i målet anförda besvär eller avgivna påminnelser. Är klaganden häktad, stånde honom öppet att intill besvärstidens utgång avlämna besvärsskriften, där han hålles i allmänt häkte, till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet, men eljest till den befälhavare, som har uppsikt över häktet. Besvärshandlingar, som avlämnats till annan myndighet än nedre justitierevisionen, skola ofördröjligen dit insändas.

Besvär över utslag — — — — — justitierevisionen.

Vad — — — — — krigsöverdomstol.

I denna — — — — — sägs.

77 §.

Varda ej i mål, däri, enligt vad i 76 § är sagt, talan skall inom viss tid hos Konungen fullföljas, besvär inom den tid anförda, stånde krigsöverdomstolens utslag fast, där ej inom samma tid visas laga förfall. Vill någon visa sådant förfall, och har utslaget meddelats av krigshovrätten, ingive de handlingar, han vill till styrkande av förfallet åberopa, till nedre justitierevisionen eller, om han är häktad, till den myndighet, som, enligt vad i 76 § är stadgat, äger att i sådant fall mottaga besvär över krigshovrättens utslag. Har utslaget meddelats av överkrigsrätt, varde nämnda handlingar ingivna till den myndighet,

till vilken jämlikt nyssberörda § besvär i målet böra avlämnas. Är myndighet, till vilken, på grund av vad nu är föreskrivet, handlingar till styrkande av förfall varda ingivna, befälhavare, åligge det denne att ofördröjligen insända handlingarna till nedre justitierevisionen. Prövas förfallet lagligt, utsätter Konungen ny tid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1931.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 juli 1930.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, ÖSTERBERG, JEPSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde, av riksdagens militieombudsman väckt fråga om utsträckning av rätten att till vederbörande befälhavare avlämna besvär över krigsrätts utslag till att gälla även besvär över krigshovrättens utslag samt anför:

»Enligt 65 § lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes skola besvär över utslag eller beslut, som meddelats av regementskrigsrätt, stationskrigsrätt eller särskild krigsrätt, ingivas till krigsöverdomstolen, med rätt likväl för klaganden att i stället avlämna sina besvär till den befälhavare, som föranstaltat om krigsrättens sammankallande. Part, som hålles häktad, må dessutom avlämna sina besvär, där han hålles i allmänt häkte, till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet, men eljest till den befälhavare, som har uppsikt över häktet. Besvär över utslag eller beslut, som givits av fältskyllingsrätt, skola avlämnas till den befälhavare, som förordnat krigsrätten, eller, där klaganden hålles häktad, till den befälhavare, som har uppsikt över häktet. Besvärshandlingar, vilka icke ingivits direkt till krigsöverdomstolen, skola av vederbörande insändas till nämnda domstol. — I underställningsmål må part enligt 68 § samma lag ingiva nödiga påminnelser till den myndighet, som i 65 § för varje fall sägs. — Enligt 209 § strafflagen för krigsmakten äger den, som blivit belagd med disciplinstraff och med beslutet ej åtnöjes, ingiva sina besvär till krigsöverdomstol, med rätt likväl för klaganden att i stället avlämna besvären till den befälhavare, som ålagt bestraffningen eller i hans ställe satt är, i vilket fall det åligger befälhavaren att vidarebefordra besvären till krigsöverdomstolen.

Över krigsöverdomstols utslag eller beslut anföras besvär hos Konungen. Härom stadgas i 76 § lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes, vilken tillika innehåller föreskrifter om påminnelser avgivande i underställningsmål. Nämnda paragraf företer i den del, varom här är fråga, så till vida olikhet mot nyss anförda trenne lagrum att icke häktad person, som vill anföras besvär eller avgiva påminnelser över krigshovrättens utslag, icke äger avlämna besvären eller påminnelserna till vederbörande befälhavare utan har att ingiva dem till nedre justitierevisionen.

Enligt den före 1916 gällande förordningen om krigsdomstolar och rättegången därstädes fanns ej någon rätt för icke häktad person, som ville fullfölja talan mot krigsrätts utslag, att vid besvärens ingivande välja mellan olika myndigheter. Ej heller förelåg enligt den då gällande strafflagen för krigsmakten någon dylik valrätt för den, som ville hos krigsöverdomstol anföra besvär över befälhavares beslut i disciplinmål. De i nu gällande lag upptagna bestämmelserna härutinnan föreslogos av 1901 års krigslagstiftningskommitté, delvis efter mönster av en motsvarande bestämmelse i det av 1895 års kommitté avgivna förslaget till lag om krigsdomstolar och rättegången därstädes. 1901 års kommitté anförde — i motiven till den paragraf, som motsvarar 65 § i nu gällande lag om krigsdomstolar och rättegången därstädes — såsom huvudsakligt skäl för ifrågavarande anordning den bundenhet, som den militära tjänstgöringen i många fall måste medföra, samt omsorgen om att ingen av sin tjänstgöring skulle hindras att få ett av krigsrätt meddelat utslag underställt högre rätts prövning. Kommittén, som icke föreslog motsvarande bestämmelser i fråga om sättet för överklagande av krigshovrättens utslag, har icke gjort något uttalande om anledningen härtill.

Den sålunda föreliggande olikheten beträffande sättet för anförande av besvär över krigsrätts och krigshovrättens utslag har påtalats av riksdagens militieombudsman i en av denne till Kungl. Maj:t avlåten, den 20 februari 1930 dagtecknad framställning, däri militieombudsmannen hemställt, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande, huruvida icke 76 § lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes borde på det sätt ändras, att enskild klagande bereddes möjlighet att vid anförande av besvär över krigshovrättens utslag avlämna besvären till den befälhavare, som föranstaltat om krigsrättens sammankallande. Såsom skäl härför har militieombudsmannen, efter redogörelse för bestämmelserna i 65 och 76 §§ sagda lag samt förarbetena till desamma, anført:

Bland annat i samband med en av mig förrättad inspektion har jag haft anledning iakttaga, att ifrågavarande olikhet beträffande sättet för anförande av besvär över krigsrätts och krigshovrättens utslag icke saknar praktisk betydelse, och enligt vad jag sedermera erfarit, har det vid flera tillfällen inträffat, att besvär över krigshovrättens utslag, oaktat besvären inom vederbörlig tid ingivits till befälhavaren och av denne därefter översänts till nedre justitierevisionen, med hänsyn till innehållet i nu gällande bestämmelser icke av högsta domstolen upptagits till prövning.

Det synes mig kunna ifrågasättas, huruvida tillräckliga skäl förefinnas för upprätthållande av denna skiljaktighet beträffande sättet för anförande av besvär över krigsrätts och krigshovrättens utslag. De skäl, som av 1901 års krigslagstiftningskommitté anförts för den av kommittén föreslagna rätten att till vederbörande befälhavare avlämna besvär över krigsrätts utslag, synas mig äga giltighet även då det gäller besvär över krigshovrättens utslag och någon olägenhet synes mig icke behöva befaras av en dylik utsträckning av nämnda rätt.

Över militieombudsmannens framställning har, efter remiss, krigshovrätten avgivit utlåtande, däri krigshovrätten förklarar sig icke hava något att erinra mot bifall till framställningen.

Militieombudsmannens framställning.

Krigshovrättens utlåtande.

Departement-
chefen.

Såsom militieombudsmannen framhållit, torde den av honom berörda olikheten beträffande sättet för anförande av besvär över krigsrätts och krigshovrättens utslag icke sakna praktisk betydelse. Enligt vad jag inhämtat hava sålunda av nio under åren 1925—1929 från krigshovrätten till Kungl. Maj:t fullföljda mål, däri klagandens talan icke upptagits till prövning, fyra avvisats på den grund att besvären, vilka inom besvärstiden avlämnats till vederbörande befälhavare, med posten insänts till nedre justitierevisionen. En ändring av 76 § lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes i den av militieombudsmannen föreslagna riktningen synes därför önskvärd. Ändringen lärer böra omfatta mål, vari krigsrätt meddelat utslag eller beslut eller befälhavare ålagt disciplinär bestraffning. Däremot torde icke föreligga anledning att vidtaga jämkning i fullföljdsbestämmelserna beträffande övriga mål, varmed krigshovrätten har att taga befattning. Ehuru rätten att avlämna besvär till vederbörande befälhavare näppeligen lärer få betydelse för annan än enskild part, torde skäl saknas att inskränka lagändringen till att blott avse sådan part. Ändras 76 § på sätt nu ifrågasatts, påkallas därav, till vinnande av överensstämmelse med 67 §, viss jämkning i den däremot svarande 77 §.

I enlighet med nu angivna grunder har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta förslag till *lag om ändrad lydelse av 76 och 77 §§ lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes.*»

Föredraganden uppläser härefter ifrågavarande lagförslag av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Gunnar Danielson.

Bilaga.

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av 76 och 77 §§ lagen den 23 oktober 1914 (nr 325)
om krigsdomstolar och rättegången därstädes.**

Härigenom förordnas, att 76 och 77 §§ lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes skola, 76 § i nedan angiven del, erhålla följande ändrade lydelse:

76 §.

Besvär över krigsöverdomstols — — — — — Konungen.

Besvär över krigshovrättens utslag eller beslut skola ingivas till nedre justitierevisionen före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, då utslaget eller beslutet delgavs klaganden, eller, där det blivit offentligen avkunnat, sådant skedde. I mål, vari krigsrätt meddelat utslag eller beslut eller befälhavare ålagt disciplinär bestraffning, vare det dock klaganden tillåtet att i stället inom nämnda tid avlämna sina besvär till den befälhavare, som, enligt vad för varje fall är stadgat, ägt mottaga hos krigshovrätten i målet anförda besvär eller avgivna påminnelser. Är klaganden häktad, stånde honom öppet att intill besvärstidens utgång avlämna besvärsskriften, där han hålles i allmänt häkte, till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet, men eljest till den befälhavare, som har uppsikt över häktet. Är myndighet, till vilken, på grund av vad nu är föreskrivet, besvärshandlingarna avlämnats, befälhavare, åligge det denne att ofördröjligen insända handlingarna till nedre justitierevisionen.

Besvär över utslag — — — — — justitierevisionen.

Vad — — — — — krigsöverdomstol.

I denna — — — — — sägs.

77 §.

Varda ej i mål, däri, enligt vad i 76 § är sagt, talan skall inom viss tid hos Konungen fullföljas, besvär inom den tid anförda, stånde krigsöverdomstolens utslag fast, där ej inom samma tid visas laga förfall. Vill någon visa sådant förfall, och har utslaget meddelats av krigshovrätten, ingive de handlingar, han vill till styrkande av förfallet åberopa, till nedre justitierevisionen eller,

om han är häktad, till den myndighet, som, enligt vad i 76 § är stadgat, äger att i sådant fall mottaga besvär över krigshovrättens utslag. Har utslaget meddelats av överkrigsrätt, varde nämnda handlingar ingivna till den myndighet, till vilken jämlikt nyssberörda § besvär i målet böra avlämnas. Är myndighet, till vilken, på grund av vad nu är föreskrivet, handlingar till styrkande av förfall varda ingivna, befälhavare, åligge det denne att ofördröjligen insända handlingarna till nedre justitierevisionen. Prövas förfallet lagligt, utsätter Konungen ny tid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1931.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 28 augusti 1930.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden STENBERG,
APPELBERG,
TISELIUS,
regeringsrådet SÖDERWALL.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 3 juli 1930, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 76 och 77 §§ lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av extra ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning, hovrättsrådet Ragnar Petré.

Justitieråden *Stenberg* och *Tiselius* samt regeringsrådet *Söderwall* lämnade förslaget utan anmärkning.

Justitierådet *Appelberg* yttrade:

Den föreslagna lagen synes mig utan olägenhet kunna sättas i kraft i den ordning lagen den 1 juni 1894 angående tiden för allmänna författningars träddande i kraft angiver, och då tillämpningen av den ifrågavarande reformen alltså torde bliva genom den föreslagna bestämmelsen om tiden för ikraftträdandet onödigt fördröjd, hemställer jag om denna bestämmelses uteslutande.

I övrigt lämnar jag förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 30 december 1930.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde, lagrådets den 28 augusti 1930 avgivna utlåtande över det den 3 juli 1930 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om ändrad lydelse av 76 och 77 §§ lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes*.

Efter redogörelse för utlåtandet hemställer departementschefen — under förmälan, att vad en ledamot av lagrådet anfört i fråga om tiden för den föreslagna lagens ikraftträdande icke syntes utgöra tillräcklig anledning att frångå inom departementet härutinnan i allmänhet följd praxis — att förslaget måtte, sedan sista punkten i 76 § andra stycket redaktionellt jämkats, genom proposition föreläggas 1931 års riksdag till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till nästkommande års riksdag skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gösta Tidelius.